

Mensenrechtenhof veroordeelt België opnieuw voor detentie van kinderen

Het Mensenrechtenhof veroordeelde België op 19 januari 2010 voor de tweede keer voor de detentie van minderjarige asielzoekers in het gesloten centrum 127bis. In tegenstelling tot het eerste arrest waren de kinderen dit keer vergezeld van hun moeder. Hoewel België zijn beleid al aangepaste voor de uitspraak, heeft ook dit arrest gevolgen.

Stijn Smet

De verzoekers in *Muskhadzhiyeva t. België* waren vijf Tsjetsjeense vluchtelingen: een vrouw en haar vier kinderen. Nadat hun asielaanvraag in België onontvankelijk was verklaard, werden zij vastgehouden in het gesloten centrum 127bis, in afwachting van hun uitwijzing. Voor het EHRM klaagden de verzoekers over een schending van de artikelen 3, 5 en 8 EVRM. Het EHRM stelde uiteindelijk schendingen vast van artikel 3 en 5 § 1, maar enkel in hoofde van de kinderen. Onder artikel 3 EVRM (verbod van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling) verduidelijkte het Hof eerst het verschil met zijn eerder arrest, *Mubilanzila Mayeke en Kaniki Mitunga t. België*. Die zaak betrof de detentie van een niet-begeleide minderjarige asielzoeker, de vijfjarige Tabitha, in 127bis, terwijl de kinderen in *Muskhadzhiyeva* samen met hun moeder werden vastgehouden.

De principes van de eerste zaak konden dus niet zonder meer worden toegepast in *Muskhadzhiyeva*. Dat element volstond volgens het Hof echter niet om de overheid te ontslaan van haar verplichting om de kinderen te beschermen. Het Hof stelde vast dat de kinderen meer dan een maand waren vastgehouden in een gesloten centrum dat ongeschikt was voor de opvang van kinderen. Het Hof hechtte ook belang aan de onrustwekkende gezondheidstoestand van de kinderen. Medische rapporten toonden aan dat de kinderen ernstige fysieke en psychosomatische symptomen vertoonden door trauma. Een onderzoekende arts had bovendien geoordeeld dat de vrijlating van de familie noodzakelijk was om verdere schade te voorkomen. Rekening houdend met de jonge leeftijd van de kinderen, hun gezondheidstoestand en de duur van hun detentie, besloot het Hof dat de levensomstandigheden van de kinderen in het gesloten centrum 127bis een schending van artikel 3 EVRM uitmaakten.

Onder artikel 5 § 1 EVRM (vrijheid en veiligheid van persoon) verwees het Hof uitvoerig naar de overwegingen in *Mubilanzila Mayeke en Kaniki Mitunga*, waarin het had vastgesteld dat de detentie van een kind in het gesloten centrum 127bis voor volwassenen, onder dezelfde omstandigheden als een volwassen persoon, een schending uitmaakte van artikel 5 § 1. In *Muskhadzhiyeva* zag het Hof geen reden om van dit besluit af te wijken en stelde het dan ook een schending van artikel 5 § 1 vast in hoofde van de kinderen.

Aangepaste detentie

De Belgische regelgeving was al aangepast voor de uitspraak van het Hof in *Muskhadzhiyeva* door een KB van 14 mei 2009 over de vaststelling van het regime en de werkingsmaatregelen toepasbaar op de woonunits. Sinds oktober 2009 wordt geen enkele familie van asielzoekers met kinderen meer opgesloten in een gesloten centrum in afwachting van hun uitwijzing, met uitzondering van gevallen van korte detentie net voor de verwijdering. Families worden nu een open woonunit en terugkeercoach toegewezen. Elk lid van de familie is in principe vrij om zich buiten de woonunit te begeven. Aangezien het systeem al is aangepast, stelt de vraag zich naar de relevantie van het arrest *Muskhadzhiyeva*.

Het arrest is vooral van belang voor de interpretatie van artikel 48 van het KB van 14 mei 2009 dat bepaalt dat een familie die niet meewerkt aan een daadwerkelijke terugkeer het voorwerp kan uitmaken van vasthouding in een gesloten centrum. Artikel 48 stelt echter geen beperking aan de duur en omstandigheden van de detentie. Het arrest *Muskhadzhiyeva* verduidelijkt dat zo'n detentie in het centrum 127bis of een ander gesloten centrum waarin gelijkaardige omstandigheden gelden, uit den boze is. Het Hof heeft onder artikel 5 § 1 immers duidelijk gesteld dat detentie van kinderen in een gesloten centrum dat niet aangepast is aan hun situatie van uiterste kwetsbaarheid onaanvaardbaar is. Daarbij wordt op geen enkel ogenblik melding gemaakt van de duur van de detentie. Die dient dan ook als irrelevant te worden beschouwd. Zelfs een detentie van korte duur van kinderen met hun

ouders, bijvoorbeeld net voor de verwijdering, is onverenigbaar met het arrest *Muskhadzhiyeva* als de detentie plaatsvindt in een centrum als 127bis.

Het arrest biedt echter geen duidelijkheid over de toelaatbaarheid van detentie van kinderen met hun ouders in gesloten centra met aangepaste faciliteiten. Aangezien de omstandigheden van detentie in *Muskhadzhiyeva* dermate slecht waren dat zij een schending uitmaakten van de artikelen 3 en 5 § 1, hoefde het Hof zich niet uit te spreken over de algemene vraag naar de geldigheid van detentie van kinderen in een gesloten centrum, ongeacht de omstandigheden. Het Hof hechtte echter wel uiterst belang aan de bijzondere kwetsbaarheid van kinderen in het kader van detentievraagstukken. Het Hof verwees expliciet naar de verplichting van België om maatregelen te nemen ter bescherming van minderjarige vluchtelingen, vervat in artikel 22 van het Kinderrechtenverdrag.

Artikel 37 van het Kinderrechtenverdrag, dat onder andere bepaalt dat de detentie van minderjarigen slechts als uiterste maatregel mogelijk is, werd daarentegen voorlopig enkel opgenomen onder '*Relevant international law and practice*'. Die bepaling kan echter een prominente rol spelen als de Belgische autoriteiten zouden teruggrijpen naar detentie in, weliswaar aangepaste, gesloten centra. Aangezien België een werkend alternatief heeft ontwikkeld dat rekening houdt met de kwetsbare toestand van kinderen, kan niet zomaar aangenomen worden dat het herinvoeren van detentie in gesloten centra mits aanpassing van de omstandigheden de test van Straatsburg zou doorstaan. Uitzonderlijke detentie van families met kinderen in aangepaste gesloten centra vlak voor de verwijdering lijkt dan weer niet geheel uitgesloten te zijn, omdat in dat geval geargumenteerd zou kunnen worden dat geen alternatieven aanwezig zijn. Zolang het Hof daarover geen uitspraak doet, blijft het vraagstuk open voor interpretatie.

(De auteur is Ph.D. Researcher bij het Human Rights Centre van de UGent)

EHRM 19 januari 2010, Muskhadzhiyeva en anderen tegen België

www.echr.coe.int

Het arrest van het Mensenrechtshof biedt geen duidelijkheid over de toelaatbaarheid van detentie van kinderen met hun ouders in gesloten centra met aangepaste faciliteiten.